

Overpeinzingen

In de rubriek Platform (pagina 31 e.v.) staan vier artikelen over verschillende manieren van het analyseren van de totale emissie vanuit het afvalwatersysteem. In veel gevallen wijkt de gevolgde aanpak af van de nu gangbare praktijk. De auteurs bekeken hun artikelen ook vanuit het oogpunt van een vergunningverlener, een handhaver en een beleidsmedewerker bij een waterschap en een rioleer van een gemeente.

ir. K. Meester (technoloog bij waterschap Rijn en Maasvallei)

“Wat moet je op de rwzi met vreemd water van bijvoorbeeld lekkende riolen, dun water van aanwijsbare bronnen en hemelwater uit gemengde rioolstelsels? Dit water met nauwelijks afvalstoffen is slecht voor de werking van de rwzi. Als technoloog zou ik zo snel mogelijk van al dit water af willen. Simpel gesteld draagt alle influent die schoner is dan het rwzi-effluent, bij aan het opsouperen van kostbare hydraulische capaciteit. Er is maar één goed advies: direct lozen. Mijn wens is dan ook dat we al het dunne water en hemelwater afkoppelen en de laatste druppel vreemd water opsporen en tegenhouden. Het influent wordt lekker dik en wellicht een paar graadjes warmer, wat al snel flink scheelt in de benodigde slibmassa. De aanvoer wordt stabiel, waardoor de zuiveringsprestaties van de rwzi beter worden en deze makkelijker te beheren is. De modellen en studies die zijn gepresenteerd in deze H2O, onderbouwen mijn visie dat het dunne water slecht is voor de emissie vanuit de rwzi. De dunwatertool is zeker een middel dat bij de beoordeling van dun water goed gebruikt kan worden. EMOS en het zware metalenmodel van Rijkswaterstaat zijn meer van toepassing voor mijn rioleringscollega's.”

C. Advocaat (vergunningverlener bij waterschap Maasland)

“De keuze voor lozing of verwerking van dun water wordt getoetst aan artikel 1 lid 5 'Doelmatige werking van zuiverings-technische werken' uit de Wvo. Voor ons waterschap betekent dit dat dun water niet op de rwzi mag worden geloosd. Het kost immers extra energie om het te verpompen en de werking van de rwzi wordt erdoor verstoord. In de praktijk lopen we er wel tegenaan dat hetzelfde dunne water doorgaans niet rechtstreeks mag worden geloosd op de oppervlaktewateren van Rijkswaterstaat. Dat terwijl dit een zeer groot ontvangend oppervlaktewater betreft waarop de dunwaterlozing nauwelijks invloed uitoefent. Hier lijkt het beleid van het waterschap, gericht op doelmatige werking van de rwzi, niet te passen op het nationale beleid waarbij rechtstreekse lozingen moeten worden voorkomen. Het nationale streven is om zo weinig mogelijk verstoring - ook met lage concentraties verontreinigingen - toe te laten. Daarbij telt mee dat vanuit het gelijkheidsbeginsel niet zonder een heel goede argumentatie de ene lozing wel en de andere niet kan worden toegestaan. De modellen die in deze uitgave van H2O worden beschreven, bieden voor de geschetste problemen wel een zeker houvast. Zo is met de dunwatertool

te berekenen wat vanuit emissie-oogpunt beter is: een directe of een indirecte lozing. Resteert natuurlijk nog wel de vraag of de oplossing die voor het milieu het beste is, financieel en bestuurlijk verantwoord is.”

M. Sterk (handhaver bij waterschap Noorderzeeland)

“Als handhaver zie ik toe op de naleving van het doel- en middelvoorschrift dat aan een Wm-vergunning is toegevoegd. Het te lozen afvalwater moet aan bepaalde verhoudingen voor bijvoorbeeld organisch vuil en stikstof en fosfaat voldoen. De taak van mij in deze dunwaterproblematiek is vrij duidelijk. Ik controleer vooral of toevallig niet toch sprake is van een ongewenste lozing van dun water. Er spelen met afkoppelen van hemelwater of dun water echter een paar dingen waar ik me wel eens van afvraag: is dat nu de goede keus geweest en moeten we daar niet ook op gaan controleren en handhaven?”

“Het is daarom toe te juichen dat nog steeds en opnieuw wordt nagedacht over de invloed van afkoppelen van hemelwater van het riool. Wat een interessante vraag is voor handhaving, is: hoe om te gaan met zeer vérgaande afkoppeling? De vracht die via de rwzi wordt geloosd neemt af, maar de concentraties in het effluent kunnen voor een aantal parameters flink stijgen. Dit past dan misschien niet meer in het ons bekende beeld van lozingseisen. Moet er dan niet op een andere manier gezuiverd worden op de rwzi of moet de prestatie van de rwzi op een andere wijze getoetst worden?”

“Daarnaast speelt nog een heel ander, maar niet minder eenvoudig op te lossen probleem: hoe gaan we om met verkeerde aansluitingen op het afgekoppelde hemelwaterriool? Ten eerste: hoe sporen we ze op en ten tweede, gaan we er op handhaven? Is het misschien beter om het - achteraf toch niet zo schone - afgekoppelde hemelwater te gaan zuiveren? Of maakt dit op het grote geheel uiteindelijk niet zo veel uit? Kortom, ik heb hier als handhaver zo mijn zorgen over.”

ing. B. Doorlaet, rioleer gemeente 't Broek

“Na de basisinspanning en het saneren van de lozingen in het buitengebied is het beperken van de afvoer van dun water de volgende opgave voor de gemeenten. Het waterschap blijft hierbij hameren op afkoppelen van hemelwater en het reduceren van vreemd water door bijvoorbeeld vervanging van riolering. Nu lees ik in de artikelen dat afkoppelen voor sommige stoffen zelfs contraproductief is: in totaal wordt juist meer geloosd naar het watersysteem. Dit roept bij mij de vraag op of ik met mijn afkoppelbeleid wel de juiste weg

ben ingeslagen. Op basis van emissieberekeningen voor de basisinspanning, waarbij de CZV-emissie centraal staat, en de berichten van het waterschap over de werking van de rwzi, was ik er immers van overtuigd dat afkoppelen altijd positief uitwerkt. Nu weet ik dat nog niet zo lang geleden elk zichzelf respecterend adviesbureau een eigen emissiemodel voor de riolering had ontwikkeld en dat deze modellen wegens gebrek aan onderbouwing een stille dood zijn gestorven. Een belangrijke kanttekening bij de beschouwde artikelen is dan ook de onzekerheid in de uitkomsten van deze modellen. Het verdient aanbeveling om de betrouwbaarheid te toetsen aan de praktijk, voordat hierop bij gemeenten een beleidswijziging kan worden gebaseerd.”

dr.ir. Vis, beleidsmedewerkster waterschap IJsselland

“De modellen bieden inzicht in de emissie in de huidige situatie en in de effecten van maatregelen, zoals afkoppelen of reduceren van vreemd water. Afhankelijk van de beschouwde parameter (zware metalen, nutriënten) levert het lokaal lozen van hemelwater via afkoppelen een hogere of juist lagere totale emissie dan meer traditioneel afvoeren via een gemengd rioolstelsel. Met name EMOS is een eenvoudig hulpmiddel om deze emissie in beeld te brengen. De grote beperking van de focus op emissies is dat hiermee gemakkelijk het doel voorbij wordt geschoten. De extra inspanningen in de waterketen moeten immers wel gaan leiden tot een verbetering van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. In de praktijk is het doorgaans zo dat riooloverstorten en regenwateruitlaten op kleinere, meer kwetsbare watergangen lozen dan rwzi's. Dit houdt in dat een kilogram fosfaat geloosd via een overstort waarschijnlijk meer negatief bijdraagt aan de lokale waterkwaliteit dan de lozing van diezelfde kilogram via het effluent van de rwzi op groter ontvangend oppervlaktewater.”

“Ik zou er dan ook voor willen pleiten om de effecten op de (lokale) waterkwaliteit in plaats van de totale emissie leidend te laten zijn bij het bepalen van het beleid met betrekking tot dun water, vreemd water of afkoppelen. De binnenkort te verschijnen RIONED-reeks 13 'Stofstromen in het watersysteem' biedt hiertoe de eerste aanzet. Daarnaast zouden we misschien toch nog eens naar de heffingsgrondslag moeten kijken; als je deze verhalen leest, is het raar dat 'water' in de heffingen en het beleid nauwelijks voorkomt. Alleen naar stoffen kijken zonder te kijken in hoeveel water ze zitten en waar ze naar toe gaan, is een vreemde zaak.”